

***EGYSZERŰSÍTETT
ELŐZETES RÉGÉSZETI DOKUMENTÁCIÓ***

***„SAJÓSZÖGED, 079/3, 079/4, 079/5, 079/6, 079/10, 079/11, 079/12 HRSZ
ALATT NAPELEMPARK LÉTESÍTÉSE”***

a

GP NES SOLAR KORLÁTOLT FELELŐSSÉGŰ TÁRSASÁG

megrendelésére
készítette:

A

VÁRKAPITÁNYSÁG
NONPROFIT ZRT.

2021

1. AZ ELŐZETES RÉGÉSZETI DOKUMENTÁCIÓ TÁRGYA, ELKÉSZÍTÉSÉNEK CÉLJA, KÉSZÍTŐI

1.1. Az előzetes régészeti dokumentáció (ERD) tárgya: „Sajószöged, 079/3, 079/4, 079/5, 079/6, 079/10, 079/11, 079/12 hrsz alatt napelempark létesítése”

1.2. A tervezett változtatás helyszíne: A 36,66 ha nagysága leendő naperőmű a Sajószöged és Tiszaújváros közötti 35. sz. főúttól délnyugatra 1,5 km-re, Sajószöged külterületén, a két település külterületi közigazgatási határa mentén, a Béla-halom-dűlőben tervezik megvalósítani a Sajószöged, 079/3, 079/4, 079/5, 079/6, 079/10, 079/11, 079/12 helyrajzi számú ingatlanokon.

1.3. Az ERD megrendelője: GP Nes Solar Korlátolt Felelősségű Társaság

1.4. Az ERD megrendelésének célja: Építésügyi engedélyezési eljárás

1.5. Készítette: Várkapitányság Integrált Területfejlesztési Központ Nonprofit Zrt.

1.6. Az ERD elkészítése során a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban: Kötv.) és a Kormány, a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Kormányrendeletének (továbbiakban: Korm. R.) előírásait alkalmaztuk.

1.7. A Korm. R. 38. § (1) bekezdése alapján az ERD próbafeltárás elvégzése nélkül, egyszerűsített ERD-ként készült.

1.8. A projekt a 184/2020. (V. 6.) Kormányrendelet értelmében nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásként valósul meg.

2. RÉGÉSZETI ÉRTÉKVIZSGÁLAT, LELŐHELY-DIAGNOSZTIKAI VIZSGÁLATOK

2.1. Adattári, szakirodalmi, térképészeti adatgyűjtés

A tervezett beruházás helyszíne a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében található Sajószöged település külterületén.

A település területe a Hejő-patak völgyében található. A Hejő patak a Bükk-vidék keleti részén, Miskolctapolca területén ered, és a Sajóval majdnem párhuzamosan folyik délkeleti irányban. Körülbelül 40 kilométer után, Polgár alatt ömlik a Tiszába. A patak nevét, amely a jégkorszaki folyók és patakok által lerakott kavicsüledékes síkságon halad át, korábban hat, a partján épült önálló község viselte. Ma már csak öt (Hejőbába, Hejőkeresztúr, Hejőkürt, Hejőpapi, Hejőszalonta), mert Hejőcsaba Miskolccal egyesülve, önálló közigazgatási egységként megszűnt. Neve elhomályosult szóösszetételből áll, előtagja a „meleg, melegség” jelentésű *hő*, *hejő*, *hév*, utótagja a régi magyar *jó*, azaz „folyó” szóból keletkezett.

A közhiteles lelőhely-nyilvántartás, a múzeumi adattári, szakirodalmi, térképészeti kutatások során, a tervezett beruházás által érintett területen és 200 méter széles övezetében egy ismert (nyilvántartott) régészeti lelőhelyhez kapcsolódó adatot gyűjtöttünk.

Adatgyűjtés során a fejlesztési területen és pufferzónájában azonosított régészeti lelőhely:

Sorszám:	Név:	Nyilv.t. szám:	Típusa:	Kora:	A lh.-en végzett tevékenység			Érintettsége
					éve	típusa	vezetője	
1	Sajószöged – Béla-halom, Hegyes- halom	81017	felszíni telepnyom	őskor	2011	terepbejárás	Pusztainé Fischl Klára	érintett

Az azonosított, illetve vizsgált régészeti lelőhely ismert kiterjedését a Sajószöged_GP_Nes_Solar_403414_TM01_01 sz. térképmellékleten ábrázoltuk, a térinformatikai állományok a digitális melléklet „Terinformatika” mappájában érhetők el.

2.2. Régészeti terepbejárás

A tervezett fejlesztési terület terepbejárását 2021. május 19-én végeztük el, Lukács József régész vezetésével.

A leendő naperőmű a Sajószöged és Tiszaújváros közötti 35. sz. főúttól délnyugatra 1,5 km-re, Sajószöged külterületén, a két település külterületi közigazgatási határa mentén, a Béla-halom-dűlőben tervezik megvalósítani.

A beruházási területén a bejárást megelőzően egy nyilvántartott őskori régészeti lelőhely, a 81017 Sajószöged – Béla-halom, Hegyes-halom volt ismert.

A 36,66 ha nagyságú leendő naperőmű területe mezőgazdasági művelés alatt áll. A bejárás időpontjában napraforgóval volt vetve az egyész terület, de csak a nyugati sávja volt tiszta. A keleti oldalán enyhén gyomos volt a sorok közötti felszín. Nyugatról korábbi Tsz., jelenleg marha állattartó telepek határolják. Északról őszigabona, délről lucerna, majd legelő, keletről fásor, a mögött napraforgóval vetett területek határolja a beruházási területet. A naperőmű területének keleti oldalát két nagyobb domb uralja, amelyből a nyugatin háton található a fenti ismert 81017 azonosító számú régészeti lelőhely. Továbbá a területet körülbelül a felénél egy észak-dél irányú árok osztja ketté, amely az itt található mély fekvésű területről vezeti el a vizet déli irányba.

A bejárást a nyugati oldalon kezdtük meg. Már az elején – némi recens leletanyag mellett – őskori kerámia került elő. A lelőhelyet északi irányban a bejárt terület végig lehetett követni. Az alapvetően kevésbé intenzív lelőhely középső és északi részén lehetett sűrűsödési pontokat megfigyelni. A terület közepén található mélyedés miatt **új lelőhelyként** vettük fel **Sajószöged**

– **Béla-halom III.** néven. Közelebbről meg nem határozható **őskori településkerámia** került elő innen.

Innen átváltottunk a terület, és a mélyedés keleti oldalára. Az északi részen nem találtunk semmit, de a már ismert **81017 Sajószöged – Béla-halom lelőhely** felé haladva egyre több őskori kerámia került elő. A lelőhelyet minden irányban kibővítettük. Érdekes módon annak eredeti területén kevesebb lelet került elő, ugyanakkor attól nyugatra és délre – utóbbi már a beruházási területen kívül – intenzív leletkoncentrációt tapasztaltunk. Az előkerült nagy mennyiségű leletanyagban nem került elő olyan töredék, amely a közelebbi datálást lehetővé tette volna, így marad a lelőhely őskori besorolása.

A bejárást északkeletnek a másik dombhát irányában folytattuk. A két domb közötti mélyebb részen nem került elő régészeti lelet. A dombon ugyanakkor egy másik, **új intenzív őskori régészeti lelőhely** került elő, amelyet **Sajószöged – Béla-halom II.** néven regisztráltunk. A leletanyag egyenletesen szóródott, bár a domb keleti oldalán némileg intenzívebbnek hatott.

A leendő naperőmű teljes területe vizsgálható volt, a pufferzónák közül a déli került csak bejárásra.

A vizsgálható területet a Sajoszoged_GP_Nes_Solar_403414_TM01_05. sz. térképmellékleten árbáztuk. Az azonosított, illetve vizsgált régészeti lelőhelyek ismert kiterjedését a Sajoszoged_GP_Nes_Solar_403414_TM01. sz. térképmellékleten ábrázoltuk.

2.5. Az értékvizsgálat eredményének összefoglalása

Az elvégzett értékvizsgálat – adatgyűjtés és terepbejárás – eredményei alapján a beruházás területén és annak puffer zónájában három régészeti lelőhelyet azonosítottunk. A naperőmű teljes területe vizsgálható volt a bejárás időpontjában.

A régészeti értékvizsgálat során azonosított régészeti lelőhelyek:

Név:	Nyilvántartási szám:	Adatszerzés módja:	Pozíciója:
Sajószöged – Béla-halom	81017	adatgyűjtés, terepbejárás	érintett
Sajószöged – Béla-halom I.	új lelőhely	terepbejárás	érintett
Sajószöged – Béla-halom I.	új lelőhely	terepbejárás	érintett

Az azonosított, illetve vizsgált régészeti lelőhelyek ismert kiterjedését a Sajoszoged_GP_Nes_Solar_403414_TM01. sz. térképmellékleten ábrázoltuk, a térinformatikai állományok a digitális melléklet „Terinformatika” mappájában érhetők el.

3. FELTÁRÁSI PROJEKTTERV

3.1. A változtatási szándékok ismertetése

Megrendelő a vizsgált területen napelemes erőmű és kapcsolódó kiegészítő elemek kialakítását tervezi 36,66 ha nagyságú területen. A Megrendelőtől csupán annyi információ érkezett, miszerint a napelemes erőmű tartószerkezeteken elhelyezett napelemek, kapcsolódó inverterek, továbbá transzformátorok lesznek létesítve. A panelek, a transzformátorok és a központi inverterek pontos helyéről a tervezés jelenlegi szakaszában a Megrendelő nem tudott pontos információkkal szolgálni. Az erőmű területén létesítendő elektromos vezeték rendszer tervezése egy későbbi fázisban történik meg, így a kábelárkok leendő helyeiről nem tudott adatot szolgáltatni. A Megrendelőtől csupán annyi információ érkezett, miszerint a kábelárkokat 1,2 méteres mélységben és 0,8 méteres szélességben tervezik kialakítani. Az alapozási terveket illetően a Megrendelőtől csupán annyi információ érkezett, miszerint az erőművek cölöpöző technikával fognak készülni jellemzően IPE gerendákkal, amelyek cölöpözői mélysége 1,5-2 méter lesz.

3.2. Örökségvédelmi hatáselemzés, örökségvédelmi hatáscsökkentő javaslatok

A régészeti értékvizsgálat során, a tervezett beruházás földmunkái által érintett területen nem azonosítottunk olyan helyben megtartandó örökségi elemeket, amelyeket a Korm. R. 21. § (3) bekezdés alapján a földmunkával el kell kerülni.

A megrendelő által átadott műszaki adatok és a régészeti értékvizsgálat eredményei alapján megállapítható, hogy a tervezett beruházás földmunkái régészeti lelőhelyet érintenek. A Kötv. 22. § (1) bekezdés értelmében, *a lelőhely földmunkával érintett részén megelőző régészeti feltárást kell végezni.*

A földmunkák által érintett régészeti lelőhelyek:

Lelőhely neve:	Nyilvántartási száma:	Jellege:	Kora:	Földmunkával érintett területe
Sajószöged – Béla-halom	81017	felszíni telepnyom	őskor	29.437 m ²
Sajószöged – Béla-halom II.	új lelőhely	felszíni telepnyom	őskor	45.559 m ²
Sajószöged – Béla-halom III.	új lelőhely	felszíni telepnyom	őskor	44.880 m ²

A műszaki leírás és tervdokumentáció alapján megállapítható, hogy a földmunkák a kábelárkok 0,8 méter szélességében érintik az azonosított régészeti lelőhelyet. Ezért a Kötv. 22. § (3) bekezdés aa) pontjának figyelembevételével *a megelőző feltárást javasolt módszere: régészeti megfigyelés.*

A gépi és kézi földmunkát a régész irányítása mellett kell végezni (Korm. R. 36. § (2) bekezdés), olyan munkagéppel (gumikerekes forgókotró, iszapoló vagy rézsűző kanállal), amely alkalmas a régészeti jelenségek jelentkezési szintjén a régészeti tükörfelület kialakítására. Amennyiben a földmunkák elérik a régészeti jelenségek jelentkezési szintjét, a megfelelő régészeti tükörfelület kialakításának érdekében kézi földmunkavégzésre is szükség lehet (vö.: Kötv. 7. § 31. pont).

Amennyiben a régészeti megfigyelés mellett végzett földmunkák során régészeti lelőhely kerül elő, a jelenségeket a megfigyelés keretében ki kell bontani és megfelelően dokumentálni kell (Korm. R. 35. § (1) bekezdés).

A Korm. R. 45. § szerint, ha a nagyberuházás régészeti megfigyelése során előkerült régészeti lelőhely vagy lelet a kivitelezés hátráltatása nélkül régészeti bontómunka keretében nem tárható fel, a régészeti megfigyelést végző intézmény haladéktalanul értesíti a hatóságot. A hatóság a szükséges intézkedésekről a bejelentés kézhezvételétől számított öt napon belül dönt.

A megelőző feltárás javasolt módszere lelőhelyenként:

Lelőhely neve:	Nyilvántartási száma:	Megelőző feltárás javasolt módszere:
<i>Sajószöged – Béla-halom</i>	<i>81017</i>	<i>régészeti megfigyelés</i>
<i>Sajószöged – Béla-halom II.</i>	<i>új lelőhely</i>	<i>régészeti megfigyelés</i>
<i>Sajószöged – Béla-halom III.</i>	<i>új lelőhely</i>	<i>régészeti megfigyelés</i>

A Kötv. 23/E. § (5) bekezdése szerint: nagyberuházás megvalósítása esetén ***a kivitelezés földmunkái régészeti megfigyelés mellett végezhetőek, ennek megfelelően az egyéb feltárási módszerekkel fel nem tárt területen régészeti megfigyelést kell biztosítani*** (Korm. R. 43. § (3) bekezdés).

Amennyiben a régészeti megfigyelés mellett végzett földmunkák során régészeti lelőhely, jelenség kerül elő, a fentebb leírtaknak megfelelően kell eljárni, a Kötv. 23/E. (7) bekezdés, a Korm. R. 35. § (1) bekezdés, illetve a Korm. R. 45. § előírásai szerint.

A Korm. R. 46. § (1-3) bekezdései alapján, ha a megelőző feltárás vagy a régészeti megfigyelés során eredeti összefüggéseiben megmaradt régészeti emlék kerül elő, a feltárást végző intézmény három napon belül köteles bejelenteni a hatóságnak, valamint megelőző feltárás esetén értesíteni a beruházót. A bejelentett régészeti emlék elkerüléséről vagy helyszíni megtartásáról és kezeléséről, valamint a szükséges állagmegőrző intézkedésekről a hatóság húsz napon belül dönt. Ha a régészeti emlék megelőző feltárás során került elő, és a hatóság határozata alapján azt a helyszínen kell megőrizni, a beruházás során a műszaki tervezésnek és a kivitelezésnek tekintettel kell lennie az emlék megőrzésére. Ebben az esetben a feltárást végző

intézmény köteles a feltárás terepi munkáinak befejezését követő tizenöt napon belül a régészeti emlékről adatot szolgáltatni a beruházónak. Az adatszolgáltatás részeként rajzi dokumentáción egyértelműen fel kell tüntetni a bontható és a helyszínen – eredeti helyükön – megőrzendő régészeti emlékeket.

3.3. A javasolt örökségvédelmi intézkedések költségkulációja

3.3.1. Megelőző feltárás tervezett költsége

A megelőző feltárás költségkalkulációja a tervezett földmunkák és a feltárandó régészeti lelőhelyek paraméterei (elsősorban az érintett terület nagysága) valamint a Korm. R. 8. számú mellékletében meghatározott maximált hatásági egységarak alapján készült.

Lelőhely azonosítószáma vagy neve	Megelőző feltárás módszere	Maximált hatásági egységár* (nettó)	Feltárandó terület	Kalkulált nettó keretösszeg
81017 Sajószöged – Béla-halom	régészeti megfigyelés	8 000 Ft/óra, de min. 36.000 Ft/nap	-	földmunkák időigényének függvényében
	régészeti megfigyelés keretében végzett bontómunka	3 150 Ft/m ²	az előkerülő jelenségek függvényében	a tervezés jelenlegi fázisában nem kalkulálható
Új lelőhely Sajószöged – Béla-halom II.	régészeti megfigyelés	8 000 Ft/óra, de min. 36.000 Ft/nap	-	földmunkák időigényének függvényében
	régészeti megfigyelés keretében végzett bontómunka	3 150 Ft/m ²	az előkerülő jelenségek függvényében	a tervezés jelenlegi fázisában nem kalkulálható
Új lelőhely Sajószöged – Béla-halom III.	régészeti megfigyelés	8 000 Ft/óra, de min. 36.000 Ft/nap	-	földmunkák időigényének függvényében
	régészeti megfigyelés keretében végzett bontómunka	3 150 Ft/m ²	az előkerülő jelenségek függvényében	a tervezés jelenlegi fázisában nem kalkulálható
Összesen:			A jelenlegi tervezési fázisban nem kalkulálható m²	A jelenlegi tervezési fázisban nem kalkulálható Ft

* Korm. R. 8. mellékletében meghatározott hatásági egységarak szerint.

A megelőző feltárás költségei magukba foglalják a régészeti feltárás terepi munkavégzésén túl – beleértve a feltárás munkafeltételei (dúcolás, melegedő és öltözőhelyiség, wc) biztosítását is – a jogszabályban meghatározott tartalmú dokumentálás és az elsődleges leletfeldolgozás költségeit (Kötv. 22. § (9) bekezdés), azonban nem tartalmazzák a régészeti földmunka (vö.: Kötv. 7. § 31. pont) költségeit. A régészeti feltáráshoz kapcsolódó régészeti földmunka megvalósításáról a beruházó köteles gondoskodni. Ha a beruházó nem tudja biztosítani a földmunkát, akkor a feltárást végző intézmény – a közbeszerzésekről szóló törvény szerint – gondoskodik a régészeti feladatellátáshoz kapcsolódó földmunka elvégzéséről a beruházó

költségén (Kötv. 23. § (2) bekezdés). A régészeti földmunkát a feltárás vezetőjének irányításával, régészeti megfigyelés mellett kell végezni, melynek költsége a területen elvégzett megelőző feltárás költségének része (Korm. R. 36. § (2) bekezdés), így erre a tevékenységre külön költség nem számolható el.

A megelőző feltárás pénzügyi elszámolása utólagosan történik, a valós teljesítés (feltárt terület mérete, rétegszámok) alapján (vö.: Kötv. 23/F. § (10) bekezdés). A feltárási projekttervben meghatározott egységáron az 10 méter rasterben határolt területen régészetileg pozitív területek számolhatók el. A negatív területek feltárásáért külön költség nem számolható el.

A Kötv. 23/F. § (11) bekezdése szerint a feltáráshoz jogosult intézmény a teljes felületű feltárás és az elfedés régészeti előkészítésének összköltségei 10 százalékanak erejéig tartalékot képezhet az esetleges régészeti többletköltségekre. A tartalék a beruházó és a feltárást végző intézmény közötti megállapodás alapján használható fel.

3.3.2. A régészeti megfigyelés költsége

A nagyberuházások esetén az ismert régészeti lelőhelyek területén kívül végzett földmunka régészeti megfigyelésének elszámolása óradíjas rendszerben történik, a valós teljesítés – azaz a megfigyelt földmunkák időtartama – alapján.

A régészeti megfigyelés maximált hatósági egységára 8 000 Ft/óra (nettó), de min. 36.000 Ft/nap.

Régészeti jelenségek előkerülése esetén, a Korm. R. 8. melléklete szerinti **régészeti bontómunka elszámolásának maximált hatósági egységára: 3 150 Ft/m² (nettó).**

3.3.3. A régészeti költségek összesen

<i>Megelőző feltárás (régészeti megfigyelés) nettó költsége</i>	<i>Nem kalkulálható</i>
<i>A régészeti lelőhelyeken kívül végzett földmunkák régészeti megfigyelésének nettó költsége</i>	<i>A tervezés jelenlegi szakaszában nem kalkulálható</i>
<i>Régészeti megfigyelés keretében végzett bontómunka költsége</i>	<i>Nem kalkulálható</i>
Összesen	A tervezés jelenlegi szakaszában nem kalkulálható

3.4. A megelőző feltárás időkerete

Régészeti megfigyelést a kivitelezés földmunkáinak időtartamára kell biztosítani.

3.5. A régészeti feladatellátásra kijelölt intézmény megjelölése

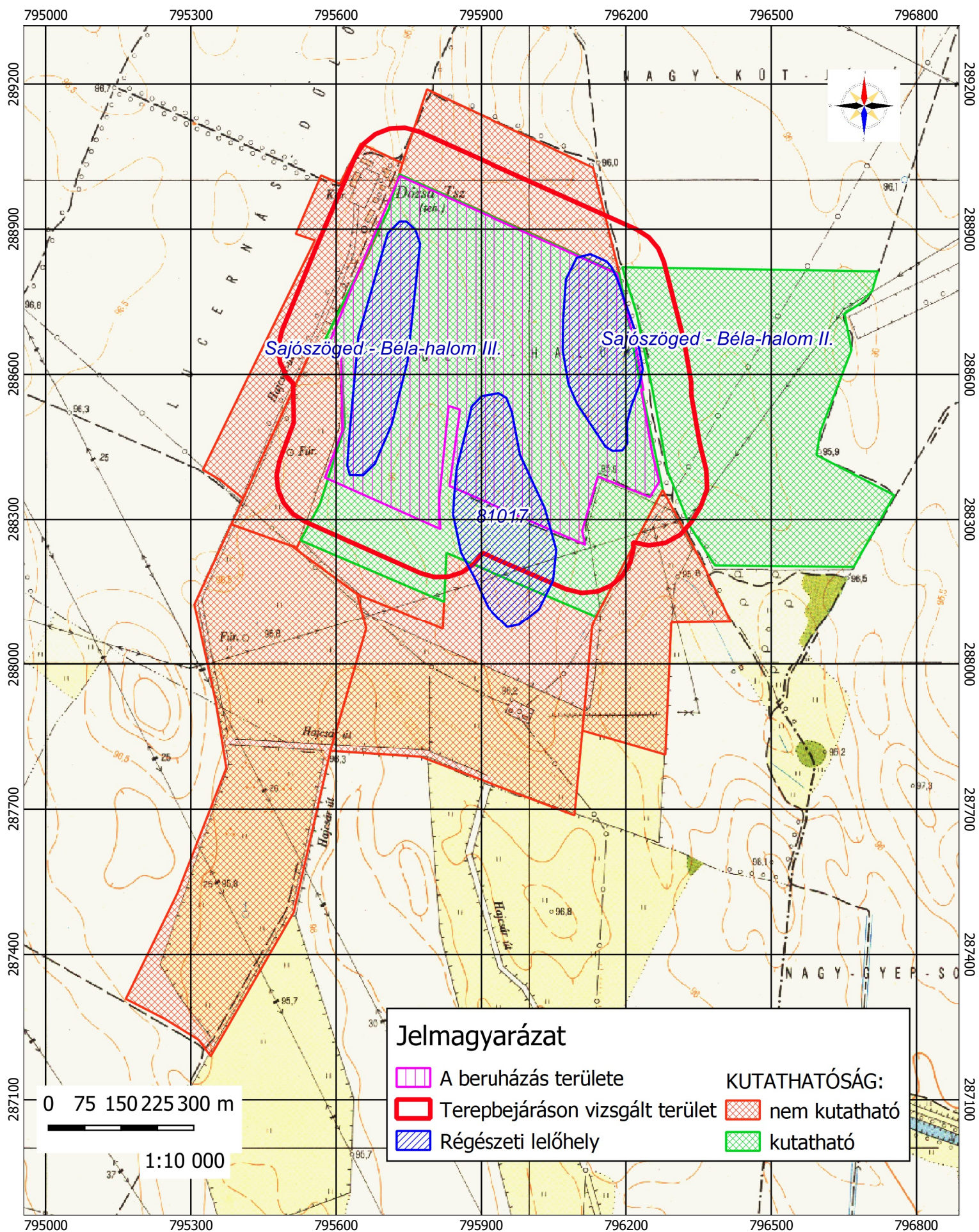
A beruházás a 184/2020. (V. 6.) Kormányrendelet értelmében **nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásként** valósul meg, ezért a **jogszabályban kijelölt örökségvédelmi szerv (Várkapitányság Integrált Területfejlesztési Központ Nonprofit Zrt.) gondoskodik a régészeti megfigyelés ellátásáról.**

Nyíregyháza, 2021. június 11.

Lukács József

régész

VÁRKAPITÁNYSÁG INTEGRÁLT
TERÜLETFEJLESZTÉSI KÖZPONT
NONPROFIT ZRT.
RÉGÉSZETI SZOLGÁLTATÁSI IRODA

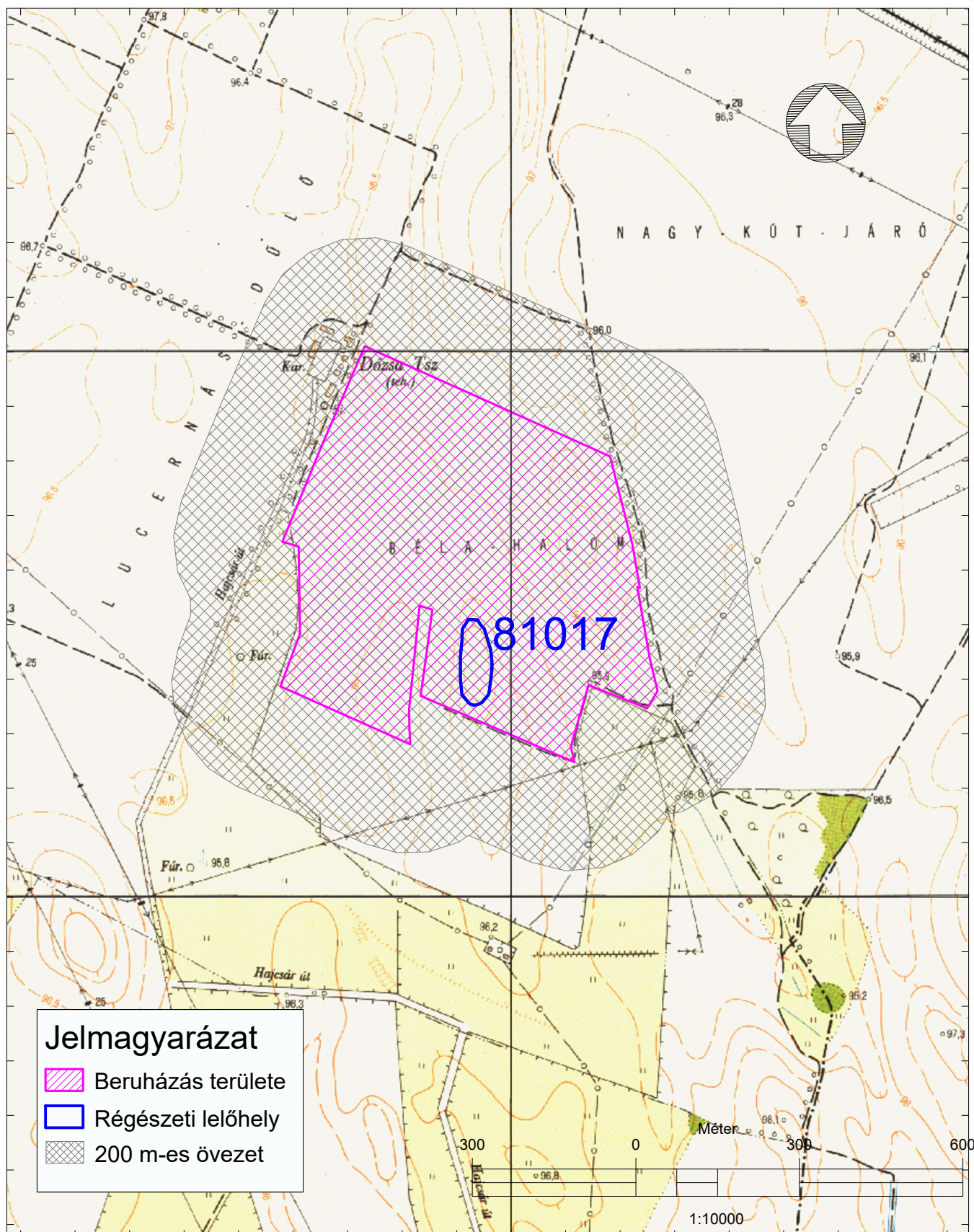
796000

289000

289000

288000

288000

796000

795600

795900

796200

288900

288600

288300

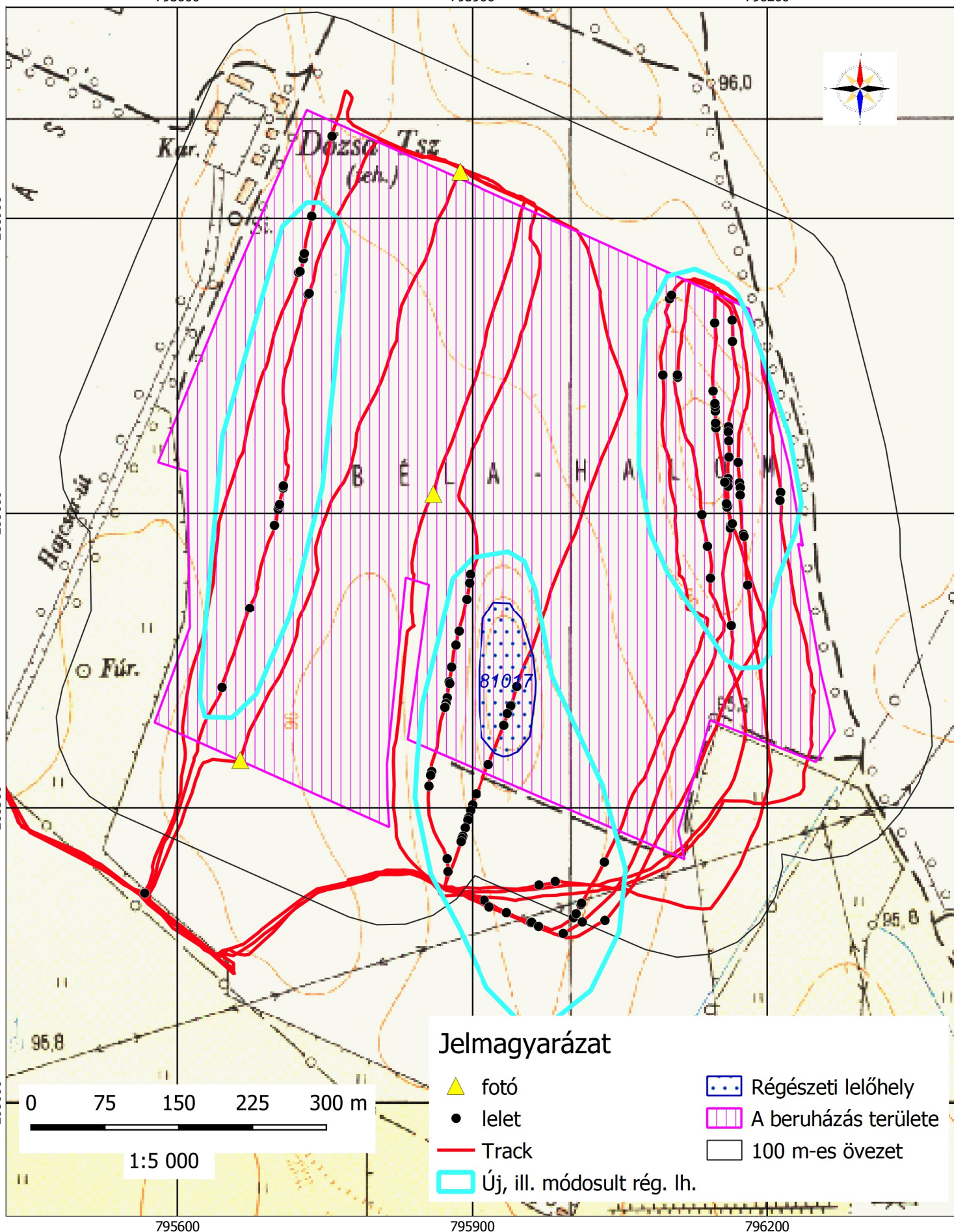
288000

288900

288600

288300

288000

Jelmagyarázat

- ▲ fotó
- lelet
- Track
- Új, ill. módosult rég. lh.
- Régészeti lelőhely
- ▨ A beruházás területe
- 100 m-es övezet

Sajószöged, 079/3, 079/4, 079/5, 079/6, 079/10, 079/11, 079/12 hrsz alatt napelempark létesítése (403414)

Előzetes régészeti dokumentáció

TM01-05. térképmelléklet

Régészeti terepbejárás

2021. május 19.

EOTR térképszelvény: 88-433

VÁRKAPITÁNYSÁG
NONPROFIT ZRT.